

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศจีนเป็นประเทศขนาดใหญ่ มีประชากรมากกว่าหนึ่งพันสองร้อยล้านคน การที่มีประชากรมาก ทำให้เศรษฐกิจของประเทศจีนเป็นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ และเติบโตขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ต่อปี ภาษาจีนจึงได้รับความสนใจมาก เพราะเปรียบเสมือนเป็นกุญแจเปลี่ยนความรู้ ความสนใจในการทำธุรกิจกับประเทศอื่น นับตั้งแต่สมัยโบราณเป็นต้นมา ประเทศจีนกับประเทศไทยเปรียบเสมือนเป็นเพื่อนพ้องกัน ในปี 2011 ประเทศจีนกับประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันมายาวนานถึง 36 ปี ในศตวรรษนี้ ความสัมพันธ์ของสองประเทศได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว มีการติดต่อกันในหลายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง หรือแม้แต่การซื้อขาย ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในทุกส่วน ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาจีนได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทยมากขึ้น จำนวนของคนไทยที่เรียนภาษาจีนจึงมีการพัฒนาขึ้นตามมา

จากผลการสำรวจของรัฐบาลจีน พบว่า “ขณะนี้โรงเรียนในประเทศไทยที่เปิดการเรียนการสอนภาษาจีนมีจำนวน 1,105 แห่ง มีจำนวนนักเรียนถึง 400,000 คนทั่วประเทศ” สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Hanban Confucius Institute Headquarters) ในประเทศจีนจึงจัดโครงการส่งครูจีนมาสอนที่ประเทศไทยในระดับชั้นประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีละ 870 คน (Pan Xinghua, 2010)

จุดมุ่งหมายในการเรียนภาษาจีน คือ เพื่อการสื่อสาร การเรียนภาษาทุกภาษานั้น พื้นฐานเบื้องต้น คือการออกเสียง ถ้าผู้เรียนออกเสียงไม่ถูก ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ ยังส่งผลต่อการสื่อสารด้วย การออกเสียงจึงเกี่ยวกับการฟังและการพูด ดังนั้น จึงต้องฝึกการฟังและการพูดให้ถูกต้องและชัดเจน อันดับแรกในการเรียนภาษาจีนนั้น ต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการออกเสียง การออกเสียงจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่ออนาคตของผู้เรียนโดยตรง ถ้าครูผู้สอนสอนทักษะการออกเสียงได้ดี ก็จะส่งผลดีต่อผู้เรียนในอนาคต ทำให้มีทักษะที่ดีในการสื่อสาร แต่ถ้าสอนแล้วผู้เรียนไม่สามารถออกเสียงภาษาจีนได้อย่างถูกต้อง อาจส่งผลทำให้ผู้เรียนไม่ชอบภาษาจีนได้ เพราะฉะนั้น ผู้เรียนจะเรียนภาษาจีนได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเริ่มเรียนการออกเสียงขั้นแรก (Shen Li'na Yu Yanhua, 2009)

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับการออกเสียงอีกอย่างหนึ่ง คือ ผู้เรียนต้องรู้ทักษะการออกเสียงที่ดี จึงจะทำให้สามารถสื่อสารและฟังผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ ผู้เรียนต้องเรียนการออกเสียงให้ถูกต้องเพื่อจะได้สามารถสื่อสารในสิ่งที่ตนเองอยากสื่อสารออกไปให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ ตัวอย่างเช่นในการเรียนภาษาผู้เรียนต้องจำคำศัพท์ ถ้าไม่มีการออกเสียงเข้ามาช่วย จะทำให้ไม่สามารถจดจำคำศัพท์นั้นได้ หรือถ้าจำได้อาจจำได้เพียงสั้น ๆ จากประสบการณ์การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ระหว่างการเรียนภาษาถ้าผู้เรียนได้ออกเสียงมาก ๆ และออกเสียงเป็นประจำสม่ำเสมอจะทำให้จำคำศัพท์และความหมายได้ดีขึ้น (Lu Jianji, 2010)

สำหรับคนไทยที่เรียนภาษาจีน ในขั้นที่เรียนออกเสียงคำศัพท์มักจะเทียบกับเสียงภาษาไทย โดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ ทั้ง ๆ ที่เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยแตกต่างกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีน ทำให้เข้าใจการออกเสียงที่ผิดไป คนไทยส่วนใหญ่ที่พูดภาษาจีนนั้น การออกเสียงจะมีภาษาไทยมาเกี่ยวข้อง โดยในการออกเสียงจะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเทียบเคียง สังเกตได้ว่าการเรียนภาษาจีนนั้น คนไทยจะมีลักษณะการออกเสียงที่แตกต่างไปจากคนชาติอื่น ๆ ซึ่งการนำภาษาไทยมาเทียบเคียงการออกเสียงนั้น วรรณยุกต์บางเสียงในภาษาไทยง่ายต่อการออกเสียงตามแต่วรรณยุกต์บางเสียงในภาษาจีน ไม่มีในภาษาไทย ซึ่งยากต่อการนำเสียงภาษาไทยมาเทียบเคียงทำให้การออกเสียงให้ถูกต้องค่อนข้างลำบาก

ผู้วิจัยสนใจที่จะนำปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มาใช้เสริมการเรียนการสอนภาษาจีน คือ ด้านเสียง พยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งทั้งหมดนี้กล่าวได้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาจีนมาก เพราะหากมีปัญหาในการออกเสียง หมายความว่าความสามารถในการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนจะช้าลงกว่าปกติด้วย

ลักษณะทางภาษา ภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาคำโดดเหมือนกัน จึงมีลักษณะต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกัน คือในแต่ละคำจะประกอบไปด้วย พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ แต่จะมีระบบการออกเสียงแตกต่างกัน ผู้วิจัยขอกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยด้านการออกเสียงวรรณยุกต์ สระ พยัญชนะ และพยางค์

ภาษาจีนมีพยัญชนะเดี่ยว 21 ตัว ไม่มีพยัญชนะผสม ส่วนภาษาไทยมีพยัญชนะ 44 ตัว มีพยัญชนะผสม 11 ตัว ด้านสระนั้น ภาษาจีนมีสระเดี่ยว 6 ตัว และสระผสม 13 ตัว ส่วนภาษาไทยมีสระเดี่ยว 20 ตัว และสระผสม 25 ตัว สระในภาษาไทยแยกเป็นเสียงสั้นและเสียงยาว จะเห็นได้ว่าภาษาไทยและภาษาจีนมีความแตกต่างในระบบเสียงสระ ในด้านระบบเสียงวรรณยุกต์ ภาษาจีนมีวรรณยุกต์ 4 เสียง ส่วนภาษาไทยมีวรรณยุกต์ 5 เสียง เครื่องหมายวรรณยุกต์ในภาษาไทยเขียนด้านบนพยัญชนะหลัก ส่วนเสียงสามัญไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ เสียงเอกจะใช้เครื่องหมาย (') เสียงโทใช้เครื่องหมาย (ˊ) เสียงตรีใช้เครื่องหมาย (ˋ) และเสียงจัตวาใช้เครื่องหมาย (ˊ)

ความแตกต่างเรื่องระบบพยางค์ พยางค์ของภาษาจีนส่วนใหญ่จะออกเสียงสระเป็นเสียงหลัก พยางค์ประกอบด้วย (พยัญชนะต้น) + สระ + (พยัญชนะปลาย) + เครื่องหมายวรรณยุกต์ ส่วนภาษาไทยจะใช้พยัญชนะเป็นเสียงหลัก พยางค์ในภาษาไทยประกอบด้วย พยัญชนะต้น + สระ + พยัญชนะปลาย + เครื่องหมายวรรณยุกต์ (Liu shanglin, 2008)

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ภาษาจีนและภาษาไทยมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน การเรียนการสอนครูจึงต้องนำภาษาไทยมาขยายประโยชน์ในการสอนภาษาจีน เพื่อให้เกิดผลดีในการเรียนภาษาจีน

ผู้วิจัยมีประสบการณ์การสอนภาษาจีนในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลา 4 ปี ได้สำรวจและเก็บข้อมูลจากครูชาวจีนที่สอนภาษาจีนในประเทศไทยในโรงเรียนต่าง ๆ และได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมด้วยนั้น ทำให้ค้นพบสภาพจริงของปัญหาใน 3 ด้าน คือ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน และด้านครูผู้สอน

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะนักเทคโนโลยีการศึกษา และเป็นครูชาวจีนที่สอนภาษาจีนในประเทศไทย ได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาของการเรียนภาษาจีนของคนไทยว่าสามารถแก้ไขปรับปรุงได้โดยใช้กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงสำหรับนักเรียนที่เรียนภาษาจีนเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่เรียนภาษาจีนเบื้องต้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อออกแบบการเรียนการสอนพัฒนาทักษะการออกเสียงของภาษาจีนสำหรับนักเรียนที่เรียนภาษาจีนเบื้องต้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน E_1/E_2
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาจีนที่ช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะการออกเสียง
2. เป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับครูผู้สอนที่สนใจ
3. เป็นข้อมูลให้กับผู้ที่สนใจในเรื่องของการออกเสียงภาษาจีน และผู้ที่ออกแบบหนังสือแบบเรียนภาษาจีนด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การออกแบบกิจกรรมใช้แนวทางของ ADDIE Model ในการออกแบบกระบวนการศึกษาวิจัย
2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการออกเสียงภาษาจีนเบื้องต้นที่ประกอบด้วย เสียงพยัญชนะ เสียงสระเดี่ยว เสียงวรรณยุกต์
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและพัฒนา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน ระยะเวลาในการทดลอง 21 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การออกแบบการเรียนการสอน หมายถึง ศาสตร์ (Science) หรือกระบวนการแก้ปัญหาการเรียนการสอนโดยการกำหนดรายละเอียดรายการต่าง ๆ ตามแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม (Generic Model) (ถลุง ทับศรี, 2552) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ
 - 1.1 การวิเคราะห์ (Analysis)
 - 1.2 การออกแบบ (Design)
 - 1.3 การพัฒนา (Development)
 - 1.4 การนำไปใช้ (Implementation)
 - 1.5 การประเมินผล (Evaluation)
2. ทักษะการออกเสียงภาษาจีน หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำหรือพยัญชนะและสระต่าง ๆ ในภาษาจีนได้อย่างถูกต้อง
3. การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาจีน หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยจัดกิจกรรมการออกเสียงที่มุ่งเน้นการออกเสียงเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงพยัญชนะ สระ คำศัพท์ได้อย่างถูกต้องตามลักษณะการออกเสียง และมีความชัดเจน
4. ประสิทธิภาพของการออกแบบการเรียนการสอนหมายถึงความสามารถของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ โดยที่นำประสิทธิภาพการวัดจากเกณฑ์ E_1/E_2

E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ พิจารณาจาก คะแนนแบบฝึกหัดระหว่าง ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนรวมกันเฉลี่ยได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คือ คะแนนรวมจากการสอบหลังเรียนของ นักเรียนทุกคนรวมกันเฉลี่ยได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

5. แบบฝึกหัด หมายถึง แบบฝึกหัดทำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อ วัดความสามารถในการออกเสียงภาษาจีน

6. ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพความรู้สึก ความคิดเห็น หรือทัศนคติส่วนบุคคลที่มีต่อ สถานการณ์ หรือสภาวะจิตที่ตนเองเคยประสบหรือกำลังประสบ